

Sygn. akt VIII Ka 600/ 13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku VIII Wydział Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Wiesława Oksiuta – spr.

Sędziowie SSO Dariusz Niezabitowski

SSO Dorota Niewińska

Protokolant Agnieszka Malewska

przy udziale Prokuratora Małgorzaty Zińczuk

po rozpoznaniu w dniu 5 listopada 2013 roku

sprawy T. S.

oskarżonego o czyn z art. 278 § 5 kk w zw. z art. 278 § 1 kk w zw. z art. 64 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Białymstoku

z dnia 22 kwietnia 2013 roku sygn. akt III K 1086/ 12

I. Zaskarżony wyrok uchyla i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Białymstoku do ponownego rozpoznania.

II. Zasądza od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. K. kwotę 516,60 (pięćset szesnaście złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem kosztów obrony z urzędu za postępowanie odwoławcze, w tym kwotę 96,60 (dziewięćdziesiąt sześć złotych sześćdziesiąt groszy) tytułem podatku VAT.

UZASADNIENIE

T. S.i B. N.zostali oskarżeni o to, że w bliżej nieustalonym dniu w okresie od 30 września 2011 r. do 25 marca 2012 r. w miejscowości (...), gm. (...), rejonu (...), działając wspólnie i w porozumieniu, po uprzednim zmostkowaniu przyłącza na słupie linii niskiego napięcia poprzez założenie mostków izolowanych oraz zmostkowaniu pionu głównego na tablicy z zabezpieczeniem obwodowym wewnątrz domu, doprowadzili zasilanie w energię elektryczną do domu zajmowanego przez T. S.i do letniej kuchni zajmowanej przez B. N.dokonując w ten sposób kradzieży energii elektrycznej o wartości 4990,72 zł na szkodę (...) S.A.w (...), przy czym T. S.czyn ten popełnił w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne tj. B. N.o czyn z art. 278§5 k.k. w zw. z art. 278§1 k.k., zaś T. S.o czyn z art. 278§5 k.k. w zw. z art. 278§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k.

Sąd Rejonowy w Białymstoku wyrokiem z dnia 22 kwietnia 2013 roku w sprawie o sygn. akt III K 1086/12:

I. Oskarżonego T. S. uznał za winnego popełnienia zarzuconego mu czynu i za to na mocy art. 278§5 k.k. w zw. z art. 278§1 k.k. w zw. z art. 64§1 k.k. skazał, zaś na mocy art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. wymierzył mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności.

II. Oskarżonego B. N. uznał za winnego popełnienia zarzucanego mu czynu i za to na mocy art. 278§5 k.k. w zw. z art. 278§1 k.k. skazał, zaś na mocy art. 278§1 k.k. wymierzył mu karę 1 (jednego) roku pozbawienia wolności.

III. Na mocy art. 69§1 i 2 k.k., art. 70§1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej wobec oskarżonego B. N. kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 4 (cztery) lata.

IV. Na mocy art. 46 § 1 k.k. zasądził od oskarżonego T. S. i oskarżonego B. N. na rzecz (...) SAw (...) solidarnie obowiązek naprawienia szkody w całości poprzez zapłatę kwoty 4990,72 (czterech tysięcy dziewięciuset dziewięćdziesięciu i 72/100) zł.

V. Zwolnił oskarżonych od ponoszenia kosztów procesu obciążając nimi Skarb Państwa.

Powyższy wyrok uprawomocnił się w stosunku B. N. w dniu 30.04.2013 roku.

Wyrok ten, na podstawie art. 425§1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 444 k.p.k., zaskarżył natomiast obrońca oskarżonego T. S., na podstawie art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k. oraz art. 427§2 k.p.k. zarzucając mu:

I. obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

a) obrazę art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366§1 k.p.k. polegającą na zaniechaniu dopuszczenia dowodu w postaci zeznań świadków zgodnie z pisemnym wnioskiem oskarżonego z dnia 25 stycznia 2013 roku tj. P. K. (1), P. K. (2), W. S., E. B., H. K., E. W., M. S., C. K., P. P., J. T. (1)- na okoliczność, iż zmostkowanie przyłącza na słupie linii niskiego napięcia w miejscowości (...), gm. (...) nastąpiło poza wiedzą oskarżonego oraz przed jego wprowadzeniem się do przedmiotowego lokalu, co w konsekwencji skutkowało błędem w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mającym wpływ na jego treść i wydanie orzeczenia w oparciu o niepełny materiał dowodowy oraz jednoczesnego przyjęcia, że ujawnione dowody nie doprowadziły do pewnego wskazania, że oskarżony T. S. dopuścił się zarzucanego mu czynu;

b) obrazę art. 167 k.p.k. w zw. z art. 352 k.p.k. poprzez nieprzeprowadzenie i poddanie kontroli przez Sąd na rozprawie dowodu w postaci zeznań naocznych świadków inkryminowanych zdarzeń A. K. oraz K. R., pomimo pisemnego wniosku oskarżonego z dnia 28 stycznia 2013 roku;

c) obrazę art. 4 k.p.k. i wynikającej z niego zasady obiektywizmu poprzez wybiórcze potraktowanie materiału dowodowego w sprawie i w efekcie ocenę działań oskarżonego T. S. wyłącznie w oparciu o wyjaśnienia współoskarżonego B. N. złożone na etapie postępowania przygotowawczego, pomimo że jego wyjaśnienia są wewnętrznie sprzeczne w zakresie sprawstwa oskarżonego T. S.;

II. Błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, w szczególności:

- wadliwe przyjęcie, że oskarżony T. S. wspólnie i w porozumieniu z oskarżonym B. N. dokonał przestępstwa z art. 278§5 k.k. w zw. z art. 278§1 k.k., podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy jest niejednoznaczny w zakresie sprawstwa oskarżonego.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 427§1 i 438 pkt 2 i 3 k.p.k. wniósł o:

1/ zmianę wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego T. S. od zarzucanego mu czynu;

ewentualnie

2/ uchylenie zaskarżonego wyroku I przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest zasadna w takim zakresie, w jakim doprowadziła do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Na wstępie podkreślić należy, że przekonanie Sądu tak o winie, jak i o niewinności oskarżonego winno być poprzedzone przeprowadzeniem dokładnego i wyczerpującego postępowania dowodowego, zgodnego z regułami rzetelnego procesu, o których mowa w art. 7 k.p.k.

Prawidłowość rozstrzygnięcia każdej sprawy zależy bowiem od spełnienia przez sąd dwóch zasadniczych obowiązków, tj. przeprowadzenia – zgodnie z wymogami art. 366§1 k.k. – wszelkich dowodów niezbędnych do ustalenia okoliczności sprawy, w tym nie tylko zawnioskowanych przez strony, ale także dopuszczonych – w razie takiej potrzeby – z urzędu oraz prawidłowej oceny całokształtu okoliczności ujawnionych w toku rozprawy (vide m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 1974 r., V KRN 43/74, OSNKW 11/1974 r., poz. 212). Dodać przy tym należy, iż przepis art. 366§1 k.p.k. jest gwarantem wyrażonej w art. 2§2 k.p.k. zasady prawdy materialnej, zgodnie z którą podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne.

W ocenie Sądu Okręgowego Sąd Rejonowy dopuścił się istotnych uchybień na obu etapach procedowania – w tym podniesionych w apelacji – które mogły mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku (art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k.).

W szczególności nie sprostał nałożonym na niego obowiązkom w zakresie rzetelnego przeprowadzenia wszelkich dowodów niezbędnych do ustalenia okoliczności sprawy w efekcie czyniąc ustalenia faktyczne, których nie sposób zaakceptować.

Przypomnieć należy, że prawo składania wyjaśnień, jak i wniosków dowodowych (art. 167 k.p.k.) jest wyrazem realizacji praw strony. Sąd nie jest wprawdzie związany wnioskiem dowodowym strony i to niezależnie od tego, czy wniosek dowodowy strona sformułowała przed rozprawą (art. 352 k.p.k.), czy w jej toku, a rezultatem tego uprawnienia Sądu jest możliwość oddalenia takiego wniosku. Sąd może to jednak uczynić tylko i wyłącznie z powodu okoliczności przewidzianych enumeratywnie w treści przepisu art. 170§1 k.p.k. Co istotne możliwość ta nie oznacza, że wniosek dowodowy strony (także złożony przed rozprawą) Sąd może w ogóle zignorować i zaniechać ustosunkowywania się do niego.

Tymczasem powyższe stało się udziałem Sądu Rejonowego w przedmiotowej sprawie.

Sąd Rejonowy w ogóle nie ustosunkował się do pisemnych wniosków dowodowych sformułowanych przez oskarżonego: z dnia 25 stycznia 2013 roku oraz z dnia 28 stycznia 2013 roku (choć na obu zarządzono: decyzja na rozprawie). Pierwszym ze wskazanych wniosków oskarżony T. S. domagał się przesłuchania w charakterze świadków: P. K. (1), P. K. (2), W. S., E. B., H. K., E. W., M. S., C. K., P. P., J. T. (2) – wskazując, że osoby te przebywały osobiście lub w okolicy domu we wsi (...) gdzie zamieszkiwał jego nie żyjący ojciec i zamieszkuje B. N. i potwierdzą, że „światło” tam było gdy on przebywał w Areszcie Śledczym w (...) (k. 213). Drugim natomiast domagał się przesłuchania w charakterze świadków pracowników Zakładu (...) wezwanych na posesję w (...) przez funkcjonariusza Policji z KP w (...), a także „dostarczenia” dowodów w postaci (2) mostków izolowanych kol. czarnego zdjętych ze słupa w dnu interwencji funkcjonariuszy Policji z K.P. (...) (k. 215).

Powyższe uchybienia dostrzegła również apelująca, choć sformułowała w tym zakresie dalej idące zarzuty, a mianowicie zaniechania przeprowadzenia w/w dowodów.

Zgodnie z ugruntowanym stanowiskiem orzecznictwa zaniechanie wydania postanowienia o oddaleniu wniosku dowodowego (nieuwzględnienie go niejako w sposób dorozumiany) stanowi zawsze rażące naruszenie art. 170§3 k.p.k. (przepis ten przewiduje dla decyzji o oddaleniu wniosku dowodowego formy postanowienia), gdyż uniemożliwia poznanie stanowiska organu procesowego w tym zakresie. Właściwe procedowanie w kwestii wniosków dowodowych stron stanowi też bardzo ważny element materialnego prawa do obrony oraz gwarancji kontradiktoryjnej formy rzetelnego procesu. Zaniechanie wydania takiego postanowienia stanowi rażące naruszenie tego przepisu, przy czym uniemożliwia też merytoryczną kontrolę zasadności owego dorozumianego stanowiska sądu (vide m.in. wyrok Sądu

Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 roku w sprawie o sygn. akt III KK 182/11, Biul.PK 2012/3/18, wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 stycznia 2013 r. w sprawie o sygn. akt II AKa 247/12, LEX nr 1271801, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 11 października 2007 roku w sprawie o sygn. akt II AKa 315/07, LEX nr 377825).

Jak wskazuje się m.in. w przytoczonych poglądach judykatury takie uchybienie nie skutkuje jednak automatycznie uchyleniem lub zmianą zaskarżonego orzeczenia. Zgodnie z dyspozycją art. 438 pkt 2 k.p.k. taki skutek może wywołać jedynie taka obraza przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na treść orzeczenia.

Analiza zgłoszonych wniosków dowodowych, w tym aspekcie prowadzi jednak do konkluzji, że brak decyzji Sądu I instancji w tym przedmiocie, zdecydowanie mógł mieć wpływ na treść zaskarżonego wyroku. Zważywszy, że Sąd I instancji przyjął, że oskarżony w zarzuconym mu okresie działając wspólnie i w porozumieniu dokonał kradzieży energii elektrycznej, natomiast oskarżony za pomocą zgłoszonych wniosków dowodowych m.in. dążył do wykazania, że mostkowania przyłącza na słupie linii niskiego napięcia miało miejsce przed jego wprowadzeniem się do przedmiotowego lokalu (w czasie przebywania w Areszcie Śledczym w (...)).

Skoro zatem Sąd Rejonowy nie odniósł się w ogóle do wniosków dowodowych oskarżonego, które – jego zdaniem – miały wykazać, że nie mógł on dopuścić się zarzuconego mu czynu, uchybienie to stanowi rażące naruszenie prawa procesowego, mogące mieć wpływ na treść orzeczenia. Dlatego też zaskarżony wyrok Sądu I instancji nie mógł się ostać.

Zaznaczyć przy tym należy, że stwierdzenie powyższego uchybienia było wystarczające do wydania orzeczenia, dlatego zgodnie z art. 436 k.p.k. do niego ograniczono rozpoznanie wniesionego środka odwoławczego. Nadto odnoszenie się do zarzutu kwestionującego ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy, z uwagi na zaistnienie w/w uchybienia procesowego, na etapie jego gromadzenia, byłoby zdecydowanie przedwczesne.

Podczas ponownego rozpoznania sprawy Sąd I instancji winien przede wszystkim przeprowadzić postępowanie dowodowe (pamiętając o procesowych zasadach m.in. dotyczących formy decyzji w przedmiocie wniosków dowodowych stron i konieczności ich uzasadnienia) i po jego przeprowadzeniu dokonać prawidłowej oceny dowodów (w szczególności z uwzględnieniem zasad, o których mowa w art. 4 k.p.k. i 7 k.p.k.). Następnie zaś ocenić zachowanie oskarżonego i wydać orzeczenie, które wraz z pisemnym uzasadnieniem, spełniającym wymogi z art. 424§1 i 2 k.p.k. będzie tworzyło spójną całość oraz poddawało się ewentualnej kontroli odwoławczej.

W zakresie dowodów, które nie miały wpływu na uchylenie wyroku Sąd I instancji może poprzestać na ich ujawnieniu (art. 442§ 2 k.p.k.)

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

O kosztach należnych obrońcy z urzędu za postępowanie odwoławcze Sąd Okręgowy orzekł na mocy § 14 ust. 2 pkt. 4 w zw. z § 2 ust. 1-3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2002 roku Nr 162, poz. 1348).